

Éric Vuillard

La batalla d'Occident

Traducció de Jordi Martín Lloret

ÉRIC VUILLARD

La batalla d'Occident

Traducció de Jordi Martín Lloret

Edicions 62

Barcelona

Títol original: *La Bataille d'Occident*

© Actes Sud, 2012

Queda rigorosament prohibida sense autorització escrita de l'editor qualsevol forma de reproducció, distribució, comunicació pública o transformació d'aquesta obra, que serà sotmesa a les sancions establertes per la llei. Podeu adreçar-vos a Cedro (Centro Español de Derechos Reprográficos, www.cedro.org) si necessiteu fotocopiar o escanejar algun fragment d'aquesta obra (www.conlicencia.com; 91 702 19 70 / 93 272 04 47). Tots els drets reservats.

El paper utilitzat per a la impressió d'aquest llibre té la qualificació de paper ecològic i procedeix de boscos gestionats de manera sostenible.

Primera edició: octubre del 2019

© de la traducció: Jordi Martín Lloret, 2019

© d'aquesta edició: Edicions 62, s. a.

Diagonal, 662-664. 08034 Barcelona

info@grup62.com

www.edicions62.cat

Fotocomposició: La Letra, S.L.

DIPÒSIT LEGAL: B. 18.603-2019

ISBN: 978-84-297-7788-8

TAULA

Primícies	11
Travessar el món a cavall	19
A aquells que ens han ofès	27
Estiu	41
Collites	61
El dia més sagnant de la història	81
Les grans vacances	91
La retirada	97
El Camí de les Dames	107
Trinxeres	113
Enemics	121
Els homes de les caverne	129
Les factures	139

PRIMÍCIES

De primer hi va haver un gust comú. Una elit refinada i orgullosa. Els nets de la reina Victòria ocupaven el tron d'Anglaterra i d'Alemanya, un mateix darrere havia posat les natges sobre dues cadires. Totes les corones d'Europa tenien avantpassats que havien dormit sota els mateixos llençols. La consanguinitat regnava sobre una moral rígida a l'escala d'un continent. El kàiser era coronel de dragons de l'exèrcit britànic, i el seu cosí Jordi V ho era en la guàrdia prussiana. Tot anava bé. Costava distingir els primers ministres, els reis, els presidents. L'autoritat tenia més o menys el mateix aspecte barbut, els homes portaven tots al coll una bonica gorgera de gall dindi. Un turisme elegant reunia tothom cada estiu a la costa francesa, es jugava al whist, es compartien les amants. A banda d'això, els únics estrangers que hom podia trobar lluny de casa eren mariners, criats o lladres. Era un món d'una anterioritat orgullosa, però que es finançava amb la lepra de les parets. Es regnava sobre el pam de felicitat gràcies als diners de la copra i del cautxú, gràcies a la suor de tot un poble de

treballs. Era la França de Feuillade i de Mistinguett, la de Fallières i de Poincaré. Fallières és un senyor gentil que fou president. Durant tota la primera part del seu mandat, va indultar tots els condemnats a mort. Va conèixer Nicolau II, a Cherbourg, van prendre el te per reforçar la Triple Entesa. L'any 1912 va instaurar la cabina —petita lloriguera on, darrere una cortina, l'home tritura els seus límits i alça el puny. Quan va naufragar el Titanic, va donar el condol al món sencer, però es va descuidar de donar-lo a les famílies franceses i se'n va anar de vacances.

En aquella època, els regiments de dragons formen el gros de la cavalleria francesa. S'hi veu tota una parafernàlia de pèplum: crineres, pantalons vermell d'alitzarina, gran equipament de cinturó. Però els austríacs han portat l'art de la guerra i del plomatge encara més lluny que els francesos: els seus regiments es reconeixen per uns matisos subtils de color: el cirera, el rosa, l'amarant, el carmí, l'escarlata o el llamàntol. Els anglesos i els alemanys van vestits de caqui o de verdet; és més modern, però també més trist. I ara imaginem-nos tots aquells exèrcits coberts de galons, de plomalls, aquella roba de golf barrejada amb el tartà, el kilt, la borla, aquells quepis de colors i aquells cascos de punta, tota mena de rostres picards o bataus, xiulant, marxant al pas, dins un gran bassal de sol! Vet aquí una guerra que es prepara, tota una parafernàlia de ximpleries, un endarreriment inaudit, uns progressos ben galdosos, un heroisme que serà triturat pel ferro. Perquè és un món estrany, doble: alhora molt antic, món de salnitre i de malves reials,

món de ventalls i de valsos dolents, però també el món dels primers tancs, dels obusos, de les primeres grans màquines de matar. Els saint-cyrians aniran al combat ben mudats, es veuran desfilar joves verges, casuaris i guants blancs durant uns quants dies, abans que les primeres ràfegues de metralladores no els seguin les plomes.

L'any 1810 Prússia es va equipar d'una escola de guerra. Les paraules *escola* i *guerra* fan l'una al costat de l'altra un efecte estrany; ens imaginem tot d'alumnes arrengherats, amb unes botes que els van grans, uns dormitoris on et desperten a toc de corneta. I què s'hi va a aprendre, a una escola de guerra? A fer entrexocar els talons. Perquè encara caldrà esperar una mica més perquè es desenvolupi un veritable aprenentatge de la guerra. Les primeres escoles de guerra es dediquen a fabricar subalterns, criats especialitzats, capaços de secundar els amos en les seves tasques. I és que durant molt de temps es continuarà escollint els alts comandaments de l'exèrcit seguint les recomanacions d'una cosina vella, entre els fills de la família. Cal que tot quedi entre amics, la guerra s'interpreta com una obra de teatre el text de la qual s'ha de saber des de la infància, els papers principals estan reservats, només les baionetes s'aguanten en fila índia a l'armer i esperen que les agafi qualsevol mà. La victòria fulminant de Prússia sobre França el 1870 modificarà aquests vells costums. D'ara endavant es fabricaran oficials com es produeixen canons. Se'ls ficaran al cap totes les teories necessàries;

participaran en simulacions, en una mena de jocs per a adults. Mireu-los ara, aquells ganàpies beneïtons, com corren pels camps freds i com guixen els quaderns. Tracen corbes, fletxes, ratllen, refan un moviment de setge, després de retirada i zas!, tot en orris. S'anoten els exercicis. Els nanos grans dibuixen, corren pels guarets, treballen en equip, estudien probabilitats de morir i de matar. Neix tot un joc immens i apassionant, fins al punt que per un moment es podria pensar que ja no lluitaran mai, sinó que només hi pensaran. Es podria pensar que d'ara endavant correran, anotaran, imaginaran, s'anticiparan i es corregiran, que els fulls grans on tracen les seves línies de foc concentraran totes les guerres futures i que els caps de setmana de permís d'aquells estranys escolars seran els armistícis somiats dels seus exèrcits de moc i de cartró.

Però no és cap joc. La selecció és ferotge. Es trien els estudiants com avui es trien les vaques xaroleses. Neix tota una ciència de la contractació. Es recluten alumnes seriosos i brillants, lluny del *furor* o de l'*impetus*. La guerra es deslliga quasi totalment de l'ordre antic. Domina la raó, és a dir el temps, el nombre i la suma glaçada de les forces. Calen bons capitans, bons lloctinents, calen excavadors, mariscals, cantiners, cavalls, cofurnes, uniformes i trompetes. Ara tot això encapçala una columna o una fila de despeses. Cal preveure, classificar, combinar. Tot es converteix en un ofici i la guerra és una empresa immensa que es prepara sense descans. No es pot viure sense pensar-hi, no es pot viure una nit sense pondre un obús. I el gran formiguer ple

d'ous grisos no és res més que el resultat d'un càlcul precís, permanent, exorbitant; i que, més que cap altra cosa, més que el seu mateix resultat, més que el seu objectiu abstracte de vèncer i destruir, sembla l'espantosa maquinació del no-res. Perquè, en certa manera, ningú, ni l'ànima més insignificant, no participa en l'elaboració real de tot això. Només milions de mans porten, estiren, allisen, tallen, posen, acumulen els casquets, la pólvora, les fulles d'acer, milions d'ulls miren i no veuen res. Fúria sublim de l'home, tan suau, tan eficaç. El contramesstre, l'obrer, el comerciant, tots —a part d'alguns patricis circumspectes—, tots van a la guerra amb els ulls embenats, tots avancen amb la mà al cor cap a l'inconcebible. Per descomptat hi ha l'esperit de revenja, aquelles raons que s'addueixen. Però amb això no n'hi ha prou, amb això no n'hi ha mai prou per explicar per què un bon dia milions d'homes acudeixen cantant tots junts a plantar-se els uns davant dels altres i es desapareixen bruscament. Hi ha un calendari de l'ànima que ningú no coneix ben bé i que cap feix de causes, cap explicació, per més convincent que sigui, no exhauereix.

Ja tenim doncs uns joves oficials competents, uns vestits magnífics, però encara cal trobar a qui comandar, cal encara un poble de braços i cames per portar els fusells i carregar els canons. Un cop posats els dòlmans, cordats els botons, un cop cosides les xarretes, encara calen soldats rasos, pipiolis, quints, passerells; cal carn i sang. Hi havia hagut la lleva en massa de l'any II, després la llei Jourdan-Delbrel del 1798 sobre el reclutament. El servei militar va aparèixer a Prússia el 1814,

amb motiu de les guerres d'alliberament. La cosa va prosperar arreu del món i es va convertir per als estats d'Europa en el mitjà d'una nova mena de guerra en què la indústria i la carn havien de donar plegades una lliçó fantàstica de balafiament. Moloc demanava beure i menjar. Les nacions crèdules van enviar el seu jovent. Va ser un carnatge. El reclutament és el nom d'aquell desenfrenament, d'aquella terrible generositat dels coscos, en què el jovent és enviat a morir enmig dels camps de remolatxa sucrera.